

Kúria
ítélete

Az ügy száma: Bfv.II.658/2021/6.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Sebe Mária, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2021. november 3.
Az ügy tárgya: rablás büntette és más bűncselekmény
Terhelt: II. rendű
Elsőfok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 608.B.21.290/2017/232., ítélet, tárgyalás, 2019. augusztus 30.
Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 28.Bf.11.832/2019/30., ítélet, nyilvános ülés, 2021. január 12.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: Fővárosi Főügyészség
Az indítvány iránya: a terhelt terhére

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Fővárosi Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pesti Központi Kerületi Bíróság 608.B.21.290/2017/232., illetve a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 28.Bf.11.832/2019/30. számú ítéletét annyiban változtatja meg, hogy a II. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 2 (kettő) évre súlyosítja.

Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 22.860 (huszonkétezer-nyolcszázhatvan) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I. 1.** A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2019. augusztus 30. napján kihirdetett 608.B.21.290/2017/232. számú ítéletével a II. rendű terheltet társtettesként elkövetett zsarolás büntette [Btk. 367. § (1) bekezdés] és társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntette [Btk. 194. § (1) bekezdés] miatt halmazati büntetésül 1 év 8 hónap, börtönben végrehajtani rendelt, de végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte, azzal, hogy a szabadságvesztés esetleges végrehajtása esetén a II. rendű terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[2] A II. rendű terhelt és védője fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. január 12-én meghozott 28.Bf.11.832/2019/30. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és a II. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekményeket társtettesként elkövetett rablás büntetteként [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés c) pont] és társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértése büntetteként [Btk. 194. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] minősítette, egyebekben pedig a kerületi bíróság ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] **2.** A jogerős ítéletben rögzített 1. tényállási pont szerint a II. rendű terhelt 2014. december 27-én az I. rendű és a III. rendű terhelt társaságában megjelent a sértett lakásánál, ahol az I. rendű terhelt a sértettet a felé állítólagosan fennálló tartozásának megfizetésére szólította fel, mivel állítása szerint a IV. rendű terhelttől átvállalt – de a 2. tényállási pontban foglaltak szerint a valóságban nem létező – tartozás folytán a sértett már neki tartozott. A sértett a felszólításnak nem tett eleget, ezért az I. rendű terhelt agyonveréssel fenyegette, egyúttal közölte, hogy a tartozás fejében a lakásban lévő értékeket is elfogadja, azokat a tartozásba beszámítva. A II. rendű terhelt ugyancsak felszólította a sértettet a teljesítésre, kijelentve, hogy ellenkező esetben baja esik, mert az I. rendű terhelt bántani fogja.

[4] A terheltek magukhoz vették a sértett tulajdonát képező, 70.000 forint értékű Samsung televíziót, majd közrefogták a tiltakozó sértettet, és karjánál fogva a lakásból a társasház elé lökdösték, ahol az I. rendű terhelt felszólította, hogy szálljon be a II. rendű terhelt által használt gépkocsiba, ellenkező esetben berúgják oda.

[5] A sértett a fenyegetésnek engedve beült a gépkocsiba, amellyel a terheltek az I. rendű terhelt tartózkodási helyéhez vitték, tartozáselismerő nyilatkozat és az általa használt gépkocsi eladását igazoló adásvételi szerződés aláírásának kikényszerítése végett. Ugyancsak az I. rendű terhelt lakásához szállították a sértett televízióját, illetve odavontatták a használatában álló, 407.000 forint értékű, Mazda típusú személygépkocsit is. A lakásban végül sem a tartozáselismerő nyilatkozat, sem az adásvételi szerződés elkészítésére nem került sor. A sértett a Mazda gépkocsinak valójában nem tulajdonosa, hanem üzembentartója volt.

[6] A fentieket követően a terheltek a II. rendű terhelt által vezetett gépkocsival hazaszállították a sértettet.

[7] **II.** A jogerős ügydöntő határozat ellen a Fővárosi Főügyészség BF.1096/2021/3. szám alatt, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott okból, a Be. 651.

§ (1) bekezdésében írtak szerint, a II. rendű terhelt terhére felülvizsgálati indítványt terjesztett elő.

[8] Az indítvány szerint a jogerős ítélet törvénysértő módon szabott ki 1 év 8 hónap tartamú szabadságvesztést a II. rendű terhelttel szemben, ugyanis az általa megvalósított rablás büntette öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel, míg a személyi szabadság megsértésének büntette egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A Btk. 81. § (2) bekezdése alapján a halmazati büntetésként kiszabható büntetési tételkeret öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés volt, így a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontjában írt rendelkezések alkalmazása mellett is legalább két év szabadságvesztésben kellett volna meghatározni a II. rendű terhelt büntetését.

[9] Indokai alapján a támadott határozat megváltoztatását, és a szabadságvesztésnek az enyhítő rendelkezések alkalmazása mellett kiszabható legalacsonyabb tartamára történő súlyosítását indítványozta.

[10] A Legfőbb Ügyészség a BF.566/2021/3. számú átiratában a Fővárosi Főügyészség felülvizsgálati indítványát – annak indokaival egyetértve – fenntartotta.

[11] A II. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványra tett észrevételében kifejtette, hogy a Fővárosi Törvényszék a másodfokú eljárásban érvényesülő súlyosítási tilalom folytán törvényesen járt el, amikor a minősítés megváltoztatása ellenére nem súlyosította a II. rendű terhelt büntetését. Az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozatának okfejtését felidézve hivatkozott rá, hogy a jogerős határozatok megváltoztathatatlenségéhez és irányadó voltaához alapvető alkotmányos érdek fűződik. A jogerőt feloldani kizárólag a törvényben meghatározott okokból lehet, azonban az ügyészi felülvizsgálati indítvány kizárólag a büntetés súlyosítására irányul, amely a felülvizsgálati eljárás alapjául nem szolgálhat. Erre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn.

[12] **III. A felülvizsgálati indítvány alapos.**

[13] 1. A Be. 660. § (1) bekezdése értelmében a Kúria a felülvizsgálati indítványt főszabályként tanácsulésen bírálja el. E főszabály alóli kivételként a Kúria nyilvános ülésen határoz a felülvizsgálati indítványról, ha a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül ezt indítványozza [Be. 660. § (2) bekezdés a) pont]. Ugyanakkor a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről szóló 2020. évi LXVIII. törvény 212. § (1) és (2) bekezdése abban az esetben is lehetővé teszi a felülvizsgálati indítvány tanácsulésen való elbírálását, ha az indítványt a Be. 660. § (2) bekezdés a) pontja szerint nyilvános ülésen kell elbírálni, azonban az elbíráláshoz szükséges adatok a felülvizsgálattal érintett írásbeli nyilatkozata alapján beszerezhetők, és a rendelkezésre álló adatok alapján az ügy tanácsulésen való elbírálásának nincs akadálya.

[14] A fentiekre történő figyelmeztetés után az érintettek nem indítványozták nyilvános ülés kitűzését, ezért a Kúria a felülvizsgálati indítványt tanácsulésen bírálta el.

[15] 2. Az iratokból kitűnően a másodfokú bíróság 2021. január 29-én közölte az ügyészséggel a jogerős ügydöntő határozatot, amelyhez képest a Fővárosi Főügyészség 2021. május 5-én, a Be. 652. § (3) bekezdésében meghatározott határidőn belül, ekként joghatályosan nyújtotta be a felülvizsgálati indítványt.

[16] 3. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[17] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése (első fordulat) miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével (második fordulat) szabott ki törvénysértő büntetést.

[18] A felülvizsgálati ok két fordulata alapján a Kúria felülbírálati és döntési jogköre némileg eltérő.

[19] Az első fordulat szerinti felülvizsgálati ok (törvénysértő minősítés) esetén ugyanis a hatályos eljárási törvény nem (miként a 2003. július 1. és 2018. június 30. között hatályos 1998. évi XIX. törvény sem) tartalmaz olyan szűkítő rendelkezést, mint a 2003. június 30. napjáig hatályban volt 1973. évi I. törvény 284. § (2) bekezdése, amelynek értelmében törvénysértő minősítés esetén sincs helye felülvizsgálatnak, ha a büntetést a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között szabták ki.

[20] Ebből következően a hatályos eljárási törvény szerint felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha azt a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereten belül marad. Mivel a büntetési tételhatárok között a büntetést annak céljához igazítva, egyéniesítve, a cselekmény tárgyi súlyához, a belső arányossághoz igazodva kell kiszabni, ezért a törvénysértő minősítés érintheti a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a helyes minősítésű bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának (BH 2011.97.I.). A Be. szerinti szabályozás helyes értelme szerint ekként törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretén belüli (BH 2017.359.IV.).

[21] Az előbbiekkal szemben a második fordulat szerinti felülvizsgálati ok (a büntetőjog – a cselekmény minősítésén kívül eső – más szabályának megsértése) az olyan büntető anyagi jogi szabály megszegését jelenti, amelynek alkalmazását a büntetés meghatározása körében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt a Be. XCIV. Fejezete nem nyújt jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, azaz ilyen büntetést a törvény nem tesz lehetővé (BH 2020.9.). A büntetőjog más szabályának megsértése miatt tehát csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik (BH 2008.173., BH 2012.239.).

[22] 4. Noha jelen ügyben a felülvizsgálati indítvány a jogszabályi hivatkozás szintjén nem jelölte meg, hogy a Fővárosi Főügyészség a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjának első vagy második fordulata szerinti felülvizsgálati ok bekövetkezését látja megvalósulni, tartalma szerint a második fordulat – a büntetőjog más szabályának törvénysértő büntetés kiszabását eredményező megsértése – szerinti ok fennállását állítja. Azaz, az ügyészség álláspontja szerint a cselekményt a jogerős ügydöntő határozat törvényesen minősítette.

[23] A támadott határozatban a II. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmények minősítése valóban törvényes.

[24] A jogerős ítéletében megállapított, és a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a terhelt a bármiféle ténybeli alap nélkül állított tartozására hivatkozással, annak törlesztését követelve jelentek meg a sértett lakásánál. Amikor pedig e jogtalan vagyoni igény kielégítését a sértett megtagadta, az I. rendű és a II. rendű terhelt a bántalmazását, agyonverését helyezte kilátásba további tiltakozása esetére. Az ilyen módon a sértett élete, testi épsége ellen irányuló fenyegetés egyúttal közvetlen volt, mert a kilátásba helyezett következmények beálltától nyomban tartani kellett. A terhelt tehát a közvetlen fenyegetés hatása alatt álló sértettől vették el és vitték magukkal – tulajdonították el – televízióját és a használatában állott gépkocsit, mégpedig a II. rendű

terhelt által vezetett gépjárművel. A cselekmény ekként a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletében írtakkal egyezően valóban a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütközik, és a Btk. 459. § (1) bekezdés 3. pontjára – az elkövetésben részt vett személyek számára – tekintettel a (3) bekezdés c) pontja szerint minősül. A rablás büntettét a II. rendű terhelt a Btk. 13. § (3) bekezdése szerinti társtettesként valósította meg, hiszen a sértett testi épsége ellen irányuló közvetlen fenyegetésben – az I. rendű terhelttel egyetemben – maga is részt vett. A tényállás szerint ugyancsak részt vállalt a televízió elvételében is, a sértett által használt gépkocsit pedig a terheltek a II. rendű terhelt által vezetett autóval vontatták – vették – el.

[25] Hasonlóképpen törvényesen minősítette a másodfokú bíróság a közvetlen fenyegetés hatása alatt álló sértett személyi szabadságának a dologelvételhez szükséges időtartamot túllépő – tartozáselismerő nyilatkozat és a Mazda gépkocsi megszerzésének jogszerű látszatát keltő adásvételi szerződés aláírásának kikényszerítése céljából történő – megfosztását aljas célból elkövetett személyi szabadság megsértése büntettének [Btk. 194. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont]. A II. rendű terhelt e cselekmény elkövetésében is társtettesként működött közre, hiszen a dologelvételt, azaz a rablás befejezetté válását követően a sértettet társaival együtt közrefogva kényszerítette, hogy akarata ellenére beüljön az általuk használt gépkocsiba, és e gépkocsit – amelyben a személyi szabadságától megfosztott sértett is utazott – ő vezette az I. rendű terhelt tartózkodási helyéig.

[26] A terhelt cselekményének maradéktalanul helyes minősítésére tekintettel pedig a kiszabott büntetés csak akkor vizsgálható, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, így a büntetést a bűncselekmény minősítéséhez kapcsolódó büntetési tételkeret figyelmen kívül hagyásával, avagy az irányadó büntetési tételkereten belül ugyan, de a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésének megsértésével szabták ki (BH 2016.264.II.). A törvényes minősítés mellett a mérlegelési jogkörben, a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke viszont a felülvizsgálati eljárásban nem támadható (BH 2017.219.II.).

[27] 5. A II. rendű terhelt terhére megállapított, a Btk. 365. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő rablás büntette öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel, míg a Btk. 194. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő személyi szabadság megsértésének büntette egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ekként a halmazati büntetéskiszabás Btk. 81. § (2) és (3) bekezdésében írt szabályait is számításba véve, jelen ügyben öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés volt kiszabható a II. rendű terhelttel szemben.

[28] Nem tekinthető azonban törvénysértőnek az adott bűncselekményhez tartozó, a Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeret határain kívül eső, de a Btk. más rendelkezései alapján az adott bűncselekmény miatt a terhelttel szemben kiszabható büntetés (Bfv.II.363/2021/4.).

[29] A Btk. 82. § (1) bekezdése szerint a büntetési tételnél enyhébb büntetés szabható ki, ha annak legkisebb mértéke a büntetés kiszabásának elveire figyelemmel túl szigorú lenne. A (2) bekezdés b) pontja szerint ilyen esetben, ha a büntetési tétel alsó határa ötévi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb kétévi szabadságvesztést lehet kiszabni.

[30] Jelen esetben tehát a II. rendű terhelttel szemben törvényesen kiszabható legalacsonyabb tartamú büntetés két év szabadságvesztés.

[31] A jogerős ítélettel a II. rendű terhelttel szemben egy év nyolc hónapban meghatározott szabadságvesztés ekként a Btk. mérlegelést nem tűrő szabályaiba ütközik, mert – a halmazati büntetesként kiszabható büntetési tételkeret legkisebb tartamára figyelemmel – a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontjának alkalmazásával meghatározott legrövidebb tartamot, két évet nem éri el.

[32] E törvénysértően enyhe büntetés az enyhítő rendelkezések teljes kimerítésével meghatározott, azaz a szabadságvesztésnek a Btk. 82. § (2) bekezdésében az adott, irányadó büntetési tételkerethez képest meghatározott legrövidebb tartamára való felemelésével orvosolható (Bfv.II.728/2012/5., Bfv.I.1342/2012/5., Bfv.I.992/2019/5., Bfv.II.363/2021/4.). Az e tartamot elérő büntetés ugyanis már nem sérti a büntetőjog egyetlen kötelező, eltérést nem engedő szabályát sem, hiszen az enyhítő rendelkezés – miként a büntetés célját vagy a büntetéskiszabás elveit rögzítő anyagi jogi rendelkezések (BH 2019.158.II.) – alkalmazása vagy annak mellőzése nem szolgálhat felülvizsgálat alapjául. A bíróság mérlegelési jogkörén alapuló büntetéskiszabási kérdés nem bírálható felül (BH 2021.218.).

[33] A védői észrevétellel ellentétben a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozattal megállapított büntetés súlyosításának a Be. 595. § (1) bekezdésében meghatározott súlyosítási tilalom nem képezi akadályát. A súlyosítási tilalom a nem jogerős ügydöntő határozat felülbírlata során alkalmazandó, a felülvizsgálati eljárásban nem érvényesülő szabály. A Kúria felülbírlatának terjedelmét a Be. XC. Fejezete szerinti eljárásban a Be. 659. § (5) és (6) bekezdése határozza meg. Ennek megfelelően a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot főszabályként csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül, ugyanakkor a 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírlja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be. A Be. 662. § (2) bekezdése alapján a Kúria a megtámadott határozatot megváltoztatva a törvénynek megfelelő határozatot hoz, ha az alapügyben a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a Btk. más szabályának megsértése miatt szabott ki törvénysértő büntetést. A Kúriának tehát a terhelt terhére irányuló felülvizsgálati indítvány alapján törvényben biztosított joga és előírt kötelessége is az anyagi jogszabálysértésen alapuló törvénysértő rendelkezések megváltoztatása (BH 2017.256.).

[34] **IV. 1.** A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen, a 655. § (1) bekezdése szerinti összetételben eljárva – helyt adott, és megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatva maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot. A II. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontja alapján kiszabható legkisebb tartamra, két évre súlyosította, egyebekben pedig a jogerős ítéletet a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[35] **2.** A II. rendű terhelt kirendelt védője a felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálati indítványra írásbeli észrevételt tett. A kirendelt védőt tevékenységéért a felülvizsgálati eljárásban díjazás illeti meg akkor is, ha a Kúria az ügyben nem tart nyilvános ülést (BH 2020.287.IV.). Ezért a Kúria a védő részére a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet 7. § (3) bekezdésében meghatározott keretek között, a végzett munkájával arányos – három órai munkavégzésnek megfelelő – díjazást állapított meg, a Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény 65. § (4) bekezdésében meghatározott kirendelt ügyvédi óradíj alapulvételével.

[36] **V.** Az ítélet ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdésének b) pontja zárja ki.

[37] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdésének első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2021. november 3.

Dr. Sebe Mária s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzing Márton s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor
s.k. bíró